

Sygn. akt III AUa 647/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 r. w Szczecinie

sprawy K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o odsetki

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 czerwca 2013 r. sygn. akt VI U 242/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSO del. Beata Górską

Sygn. akt III AUa 647/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił K. G. prawa do odsetek wskazując, że do renty socjalnej nie stosuje się art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła ubezpieczona podnosząc, że opóźnienie w przyznaniu świadczenia wynikało z błędów ZUS. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do odsetek ustawowych, od dnia 5 maja 2011 r. do dnia 29 stycznia 2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. VI U 242/13 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał K. G. prawo do ustawowych odsetek od niewypłaconej w terminie renty socjalnej za okres od dnia 20 lipca 2011 r. do dnia 28 stycznia 2013 r., a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd ustalił, że ubezpieczona K. G. w dniu 5 maja 2011 r. złożyła wniosek o rentę socjalną. Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 13 czerwca 2011 r. nie uznała wnioskodawczyni za całkowicie niezdolną do pracy i z tego powodu decyzją z dnia 29 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił jej prawa do renty socjalnej. W wyniku kontroli sądowej wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. VI U 1044/11 decyzja ta została zmieniona i przyznano ubezpieczonej prawo do renty socjalnej od dnia 5 maja 2011 r. na dwa lata. Na dzień złożenia wniosku o rentę socjalną i dzień wydania orzeczenia przez komisję lekarską ZUS organ rentowy był dysponentem wszelkich danych aby uznać, iż ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy, a w trakcie procesu sądowego w stanie zdrowia skarżącej nie zaszły żadne nowe okoliczności.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazując przepisy art. 85 i art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznał, że odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska organu rentowego, zgodnie z którym ubezpieczonej nie przysługuje prawo do odsetek z uwagi na brak odesłania w art. 15 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej do art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jak bowiem wyraził to Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 lipca 2011 r., sygn. II UZP 5/11 z którym to stanowiskiem zgodził się Sąd Okręgowy, przepis art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajduje zastosowanie również do renty socjalnej. Wymieniony przepis ma bowiem szersze zastosowanie i odnosi się też do świadczeń innych niż z ubezpieczenia społecznego – zleconych do wypłaty na mocy innych przepisów, w tym także ustawy o rencie socjalnej. W tej sytuacji uznać należało, że organ rentowy był zobowiązany do wypłaty odsetek.

Sąd Okręgowy wskazał dalej, że na gruncie art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązek wypłaty odsetek występuje w sytuacji, gdy organ rentowy miał możliwość wydania decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, a co oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Przedmiotem ustalenia w sprawie było zatem to czy organ rentowy mógł wydać decyzję zgodną z prawem, w terminie 30 dni, od dnia 13 czerwca 2011 roku, kiedy to komisja lekarska uznała brak całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej. Zdaniem Sądu meriti w przedmiotowej sprawie było to możliwe. Wskazuje na to opinia biegłego sądowego wydana w sprawie VI U 1044/11 z której wynika, iż komisja lekarska ZUS miała wszystkie niezbędne dokumenty medyczne, aby uznać całkowitą niezdolność do pracy K. G.. Skoro takie orzeczenie nie zostało wydane, to organ rentowy zobowiązany był do wypłaty odsetek ustawowych. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r. przyznał ubezpieczonej prawo do renty socjalnej na dwa lata od dnia 5 maja 2013 r., a organ rentowy tego wyroku nie zaskarżył, co wskazywało na akceptację swojego błędu.

Nie można było natomiast uznać za zasadne żądania ubezpieczonej wypłaty odsetek od dnia 5 maja 2011 r., ponieważ przy świadczeniach okresowych, organ rentowy dokonuje wypłaty w pierwszym terminie płatności, przypadającym po wyjaśnieniu ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Skoro błędne orzeczenie komisji lekarskiej zapadło w dniu 13 czerwca 2011 r., to decyzja powinna zapaść najpóźniej w dniu 20 lipca 2011 r. Wyrównanie renty socjalnej zostało wypłacone w dniu 29 stycznia 2013 r., a zatem organ rentowy pozostawał w zwłoce do dnia 28 stycznia 2013 r.

Apelację od wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 15 ustawy z dnia 27 lipca 2003 r. o rencie socjalnej w zw. z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskutek błędnej ich wykładni i niewłaściwego zastosowania, przez przyjęcie, że od niewypłaconej w terminie renty socjalnej należne są odsetki ustawowe.

Podnosząc powyższy zarzut, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ubezpieczonej.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się niezasadna.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne poczynione przez Sąd Okręgowy przyjmując je za własne, nie widząc konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim ustalając wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. VI U 1044/11 prawo K. G. do renty socjalnej miał również prawny obowiązek orzeczenia z urzędu zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rentach socjalnych o odpowiedzialności organu rentowego w zakresie ustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Sąd Okręgowy o ustaleniu prawa do świadczenia orzekał bowiem już po wejściu w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 42, poz. 338), która nałożyła na organy odwoławcze, w tym sądy przyznające świadczenie obowiązek zamieszczenia w orzeczeniu rozstrzygnięcie o odpowiedzialności organu rentowego za przedłużenie w czasie postępowania wyjaśniającego, jeżeli przedłużenie to nastąpiło z winy tego organu. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r. II UK 330/09, Lex nr 604220 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., sygn. I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255). Niemniej jednak brak omawianego tutaj rozstrzygnięcia nie pozbawia ubezpieczonej prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2011 r., sygn. I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255).

W odniesieniu do twierdzeń apelacji wskazać należy, że Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jak również art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS mają zastosowanie do ustawy o rencie socjalnej, co w konsekwencji doprowadziło do przyznania odwołującej prawa do odsetek. W tym zakresie Sąd Okręgowy przywołał zarówno właściwe przepisy jak i orzecznictwo Sądu Najwyższego z których wyciągnął prawidłowe wnioski w zakresie wykładni prawa.

W cytowanej przez Sąd Okręgowy uchwale Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., sygn. II UZP 5/11 wyrażony został jednoznaczny pogląd oraz nakreślony kierunek wykładni, który należy w pełni zaakceptować, że przepis art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określający obowiązek organu rentowego w zakresie zapłaty odsetek ubezpieczonemu z tytułu opóźnienia przy ustalaniu prawa do świadczeń lub przy ich wypłacie, stanowi o zwłoce w przyznaniu świadczenia nie tylko

z ubezpieczenia społecznego, ale także świadczenia zleconego do wypłaty na mocy odrębnych przepisów lub świadczeń określonych na mocy umów międzynarodowych. Nie ulega zaś wątpliwości, że renta socjalna mieści się w kategorii świadczenia zleconego do wypłaty na mocy odrębnych przepisów do których należą ustawa o rencie socjalnej, ponieważ zgodnie z art. 12 ust. 1 tej ustawy, decyzję w sprawie przyznania renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwa ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o rentę socjalną.

W związku z powyższym także w odniesieniu do renty socjalnej jako świadczenia zleconego do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych istnieje obowiązek organu rentowego do wypłaty ubezpieczonej należnych odsetek, a materialno – prawną podstawę ich przyznania ubezpieczonej w razie nie ustalenia dla ubezpieczonej w terminie prawa do świadczenia, stanowi przepis art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Ustawodawca wprowadził zastrzeżenie, że wymieniony przepis nie znajduje zastosowania gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłacie świadczenia jest następstwem okoliczności za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności, to jednak

ustalenia przez Sąd Okręgowy braku tej przesłanki negatywnej odpowiedzialności organu rentowego, apelujący nie kwestionował. Niezależnie od tego wskazać trzeba, że w rozważanej sprawie przesłanka ta, jak słusznie zresztą uznał Sąd Okręgowy, nie zachodziła.

Z utrwalonego orzecznictwa sądowego (zob. wyroki Sądów Apelacyjnych: we Wrocławiu z dnia 19 stycznia 2012 r. III AUa 1549/11 – LEX 1124837, w Krakowie z dnia 2 października 2012 r. III AUa 485/12 – LEX 1223269, 16 kwietnia 2013 r. III AUa 1460/12 - LEX 1311965 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2013 r. III AUa 638/12 – LEX 1314893) wynika, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Mając na uwadze powyższy pogląd, słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że komisja lekarska ZUS miała wystarczające dane, które wskazywały podstawę do uznania całkowitej niezdolności ubezpieczonej do pracy. Ponadto w trakcie postępowania odwoławczego przed Sądem Okręgowym o rentę socjalną, biegły sądowy orzekał w oparciu o tą samą dokumentację lekarską, która była w dyspozycji organu rentowego i nie przedłożono jakiegokolwiek nowej dokumentacji medycznej. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim wydany w sprawie o przyznanie ubezpieczonej renty socjalnej wskazywał zatem, że organ rentowy błędnie odmówił ubezpieczonej prawa do tego świadczenia. Organ rentowy nie może więc w takiej sytuacji uniknąć odpowiedzialności za wadliwość oceny stanu zdrowia ubezpieczonej, a pośrednio za poprawne decyzji lekarzy orzeczników ZUS. Wprawdzie błędne orzeczenia lekarzy orzeczników stanowią przyczynę bezpośrednio niezależną od organu rentowego, ale to ten organ obciążają konsekwencje różnicy w ocenie stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie. Taka różnica, występująca zwłaszcza w sytuacjach granicznych, jest swoistym ryzykiem organu rentowego w zakresie jego ustawowej działalności. Odmowa ustalenia wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej nastąpiła zatem z uchybieniem prawa materialnego – przepisów ustawy o rencie socjalnej, ponieważ przesłanki tego prawa były już spełnione w czasie postępowania prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Dlatego, nie ma wątpliwości, że co do samej zasady ubezpieczonej należą się odsetki za opóźnienie w przyznaniu świadczenia, a sądowe postępowanie kontrolne w obu instancjach jedynie wydłużyło okres za jaki odsetki te przysługują.

Z tych też przyczyn apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka-Szkibił SSO del. Beata Górka